

PARADA 03
O CRIME DOS SUCOS

O CRIME DOS SUCOS. PASO A PASO

1. COLOCAR A CORDA DO CADÁVER
2. BENVIDA E EXPLICACIÓN DO XOGO
3. SEPARAR POR GRUPOS DIVIDIDOS POLO SAN XOÁN (*24 xuño*)
4. INSISTIR EN QUE SE FIXEN POLO CAMIÑO NOS ELEMENTOS
5. CANDO REMATEN REUNIRSE DE NOVO NA AIRA
6. FORMAN A PALABRA NO CHAN REUNINDO AS LETRAS DE TODOS (SOBRARÁN LETRAS)
7. REPARTIMOS O POEMA DE PENÉLOPE E QUE O LEAN O ALTO, CADA UN UN VERSO
8. FACEMOS AS PREGUNTAS DE COMPRENSIÓN
9. RECOLLEMOS O MATERIAL

O CRIME DOS SUCOS. PRESENTACIÓN

Hai moitos anos nesta aldea cometeuse un crime, o crime dos sucos. Sabedes o que é un suco? Exacto, un rego feito na terra para botar semente. É ademais unha palabra que Díaz Castro empregaba moito nos seus poemas. Para resolver este crime temos que **buscar pistas** en cousas que Díaz Castro mencionaba nos seus poemas e que podedes atopar na aldea.

As pistas están nos elementos de **arquitectura tradicional** que aparecen nesta guía e que tedes que atopar pola aldea. Unha vez alí tedes que razoar as preguntas sobre cada elemento e o guía que daravos unha pista.

Para facelo máis rápido imos **dividirnos por grupos**, os que naceran antes do 24 de xuño dun lado e os naceran despois doutro. Agora cada grupo ten que conseguir **4 pistas** e non pode pararse onde xa estea o outro grupo.

Na aldea hai varios exemplos de cada elemento, así que **abride ben os ollos** xa que moitas están de camiño ou incluso baixo os vosos pés. Cando teñades as catro pistas regresade á escea do crime.pistas.

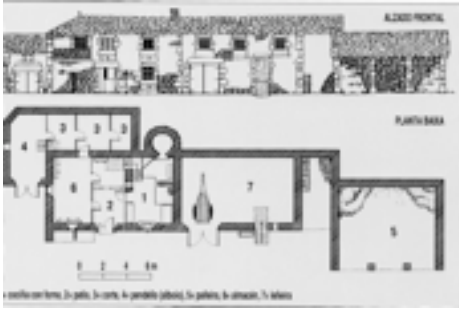
MATERIAIS

- 2 cordas para debuxar o cadáver
- Pistas (letras PENÉLOPE)
- 2 libretas e bolis
- 2 guías plastificadas da arquitectura

NOTAS DA ACTIVIDADE:

- Debuxar na airea o cadaver cunha corda para impresionar o grupo cando chegue.
- Os guías acompañan ós grupo para explicarlles. Poden iralles facendo as preguntas e axudándolles coas respostas.

Vivenda

Nas vivendas tradicionais galegas convivían gando e familias. Son casas feitas maioritariamente en pedra e con espazos comúns para traballos agrícolas e preparar e conservar os alimentos.

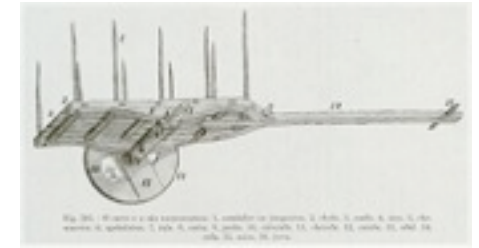
Auga, lus e calor

O día a día na aldea marcábano as tarefas agrícolas e tamén as horas de luz. As vivendas non tiñan as mesmas comodidades e recursos que na actualidade como a auga corrente ou a electricidade.

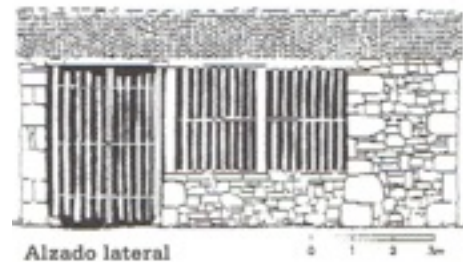
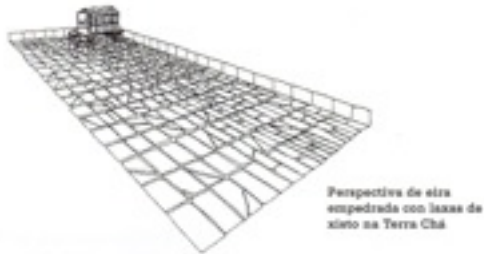
Traballos do campo

No pasado, as familias da aldea tiñan ó seu redor todo o necesario para abastecerse. Os alimentos, o combustible, a materia prima para as teas... todo era cultivado ou recollido no campo e no monte.

Transportes

Para vender os excedentes de cereal ou gando, a xente das aldeas desprazábase ás feiras, tendo que camiñar durante horas pola noite. Entón, nin as distancias nin os transportes eran os mesmos.

Aira

Espazo chairo, alisado ou cuberto con pedras para mallar o cereal, separando o gran da palla. Pode ser comunal ou dunha casa e hainos de diferentes formas.

Palleira

Nelas conservábase herba e palla para alimentar o gando e facerlle cama nas cortes. Son de pedra e con algunhas partes de madeira. Soen estar separadas das casas.

Alpendre

Espazo para almacenar apeiros, ferramentas, leña... Tamén para facer traballos artesanais baixo teito. Soen ter tres paredes e unha aberta con columnas.

Hórreo

Empregábanse para gardar millo e patacas. É unha construción moi característica de Galicia con diferentes tipoloxías e tamaños, converténdose nun icono do rural.

RESPONDE ESTAS PREGUNTAS E CONSIGUE UNHA PISTA

VIVENDA. Localiza unha vivenda como a da imaxe

- Con que materiais está construída? Son uniformes? E a cuberta?
- Como son as fiestras? Por que cres que teñen diferente tamaño?
- Que espazos serían para o gando e traballos agrícolas?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

AIRA. Localiza outra aira no Vilariño

- Descríbidea: forma, tipo de material, bordos... É diferente doutra que virades?
- Teñen algunha construción preto? Por que motivo?
- En que época do ano cres que se usaban máis?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

AUGA, LUS E CALOR. Localiza algún elemento relacionado coa vida cotiá

- Todas as casas tiñan pozo? Se non, como conseguían a auga?
- Como quentaban a casa? Como cociñaban? Cantas horas de luz tiñan?
- Razoade tres diferenzas do voso día a día co do neno Pepe de hai 100 anos

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

PALLEIRA. Localiza unha palleira como a da imaxe

- Descríbidea e razoade que habería dentro dela se estivésemos en 1920
- Son construcións máis ou menos importantes que os alpendres? Por que?
- Está preto ou lonxe das vivendas? Por que? Que uso tería hoxe?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

TRABALLOS NO CAMPO. Localiza unha ferramenta para traballar no agro

- Que ferramenta é e para que serve? Cal sería o seu equivalente actual?
- Onde credes que mercaban estas ferramentas? Serían caras?
- En que época do ano se usaban máis? Por que?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

ALPENDRE. Localiza un alpendre

- ¿Se estivésemos en 1920 que habería dentro deste alpendre?
- Mencionade dous traballos que farían aquí hai 100 anos. Onde se fan agora?
- Na vila hai algúns alpendres modernos, en que se diferencian deste?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

TRANSPORTE. Localiza algún elemento para o transporte.

- Que elemento atopastes e como funciona?
- Segue utilizándose na actualidade? Para que? Por que foi substituído?
- Canto tardastes en chegar a Gutiriz? E se viñesedes en carro?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

HÓRREO. Localiza un hórreo

- Fíxate ben na forma na que está construído. Como son as paredes? Por que?
- Por que é unha construción elevada? Sobre que está elevada?
- Nas aldeas, tiña todo o mundo un hórreo na súa casa?

Agora, facédevos unha foto e recibide unha pista

O CRIME DOS SUCOS. CONCLUSIÓN

Cada grupo conseguiu 4 letras, **que palabra é posible formar** con todas elas? PENÉLOPE é un nome de muller e podería ser o da vítima ou o do culpable, tedes que decidilo vós. Para iso leremos o poema máis famoso de Díaz Castro e que se chama precisamente así, Penélope.

Preguntas para axudar a darlle un significado

- **Coñecedes o mito de Penélope?** (*É a muller de Ulises, un mito da literatura grega. Ulises é o heroe e Penélope agarda por el facendo e desfacendo unha tea para non tomar unha decisión*)
- **Quen é “Penélope” no poema?** (*Galiza que vai un paso adiante e outro atrás como Penélope tecendo*)
- **É a vítima ou a culpable?** (*É a vítima da súa propia historia*)
- **Cal sería o crime?** (*A emigración, o atraso dunha terra agraria que nunca desperta do seu soño*)

Agora que xa resolvimos o crime dos sucos podedes facervos unha **foto de grupo** e seguir co voso descubrimento do mundo rural de hai cen anos.

Se rematastes o roteiro, podedes voltar á capela.

PENÉLOPE

UN Paso adiante i outro atrás, Galiza,
i a tea dos teus soños non se move,
a esperanza nos teus ollos se esperguiza.
Aran os bois e chove.

Un bruar de navíos moi lonxanos
che estrolla o sono mol coma unha uva.
Pro ti envólveste en sabas de mil anos,
e en sonos volves a escoitar a chuva.

Traguerán os camiños algún día
a xente que levaron. Deus é o mesmo.
Suco vai, suco vén, Xesús María!,
e toda cousa ha de pagar seu desmo.

Desorballando os prados como sono,
o Tempo vai de Parga a Pastoriza.
Vaise enterrando, suco a suco, o Outono.
Un paso adiante i outro atrás, Galiza!